Vergilius Maro, Publius; Servius [Comm.]; Donatus, Aelius [Comm.]; Landinus, Christophorus [Comm.]; Domitius <de Calderiis> [Comm.]: Opera: Bucolica et Georgica

Nürnberg: Anton Koberger, 1492 Seite 168

CHRISTOPHORI LANDINI FLORENTINI AD PETRVM MEDICEM LAVRENTII FILIVM. P. VIRGILII INTERPRETATIONES PROOEMIVM INCIPIT FOELICITER.

EX om̄ibus disciplinis Petre medices ex q̄bus hoīes & dū in hac infima mūdi regiōe ꝑegri-
nanť: mortalē vitā q̄ete ac trāquille traducere p̄nt: et cū inde ad sup̄as ac paternas sedes euo
lauerint: summū sempiternūq3 bonū assequunť: nullā oīno cuncta quæ in mentē venire p̄nt
circūspicies atq3 collustras reperio: quæ poeticæ facultati anteponenda vlla quidem ex parte
videať. Nam cum animi nostri diuini atq3 īmortales diuinis immortalibusq3 doctrinis ve-
luti suauissima ambrosia alanť: Atq3 illaꝝ cognitione ꝑ nectare fruanť: quæ nam alia est quæ non his hoc
accumulatius q̄3 poetica p̄stare possit. Nam hæc sola est: q̄ omnia q̄cunq3 hacten⁹ humana ingenia excogi
tarunt ita cōplectať: vt cū illa suo artificio exornauerit: et noua q̄dam pulchritudine: vel vt rectius loquar
maiestate maiora angustioraq3 reddiderit alia penitus reddat. Maxima oīno res est philosophia et q̄ oīm
bonaꝝ artiū ꝓcreatrix iure haberi possit: Sed si pleriq3 cui ab ea sunt loci in se spectenť: erūt illi q̄dē ḡuissi-
mi ac p̄clarissimi. Verū illos ita admiramur: vt tn̄ ab humano ingenio ꝓfectos iudicemus. Quod si eosdē
illos poeta illustrādos acceperit: statim humanā conditōnem excedentes ꝓxime ad diuinitatē accessisse iu-
dicabimus. Est magna ꝓfecto vis oratoria facultas: & cui etiā cū hac cōmune sit quæcūq3 in ditionē cadūt
ea posse illustriora vi dicendi reddere. nam et acute ac apte docet: Copiose aūt & ornate delectat: & ī quo
penitus tanq̄3 in suo regno imperat: auditoꝝ aīos veluti quibusdā verboꝝ ac s̄niaꝝ machinis atq3 tormē-
tis adhibitis ꝓ arbitrio suo abducit: trahit atq3 impellit. Atq3 ita hæc oīa efficit: vt nihil tn̄ supra humani
tatem extolli sed omnē hoīs vim impellere videať. Poeta vero eadē hæc oīa cū et integre suscepit & susce
pta mira q̄dam et reꝝ et verboꝝ maiestate p̄stiterit intra hos cācellos intra quos q̄cq̄d vis ac facultas hūa
na pōt includiť: minime cōsistit: sed humanitatis mētis relictis nō olorinis vt ē apud Flaccum plumis: sed
cælestibus alis assumptis mūdū vniuersum ꝑuolat. Transcēdit aereos ætereosq3 incolas: ac ꝑ oēs cœlos
sublatus ad beatoꝝ vsq3 cœtus spirituū ascendit. Nō. n. vna aliq̄ ex his artib⁹ ē quā prisci illi ꝑꝑ excellen
am suā liberales appellarūt: neq3 humana dicēda ē disciplina. sed q̄ relictis terris oīa q̄ sunt circumuolās
certis numeris astricta variis luminib⁹ illustrata ac crebris colorib⁹ distincta: oīi deniq3 ornat⁹ genere insi
gnita q̄cq̄d in suū opus deducere placuit: id omne obscuriorib⁹ figuris: mirisq3 figmentis exornat: atq3 in
alias sp̄es traducit. Neq3 em̄ vt musici q̄ q̄m auriū dūtaxat sensum suauiorib⁹ voculis demulcent: a Plato-
ne tanq̄3 vulgares leuioresq3 contēnunť: sed ḡuiori ac firmiori iudicio diuinā harmoniā imitat⁹ poeta: al-
tos: intimosq3 mētis sensus elegāti carie exprimit & diuino illo furore de quo pluria maxīaq3 idem Plato
scribit afflatus: ac ꝑcitus: res sæpe nūero adeo admirādas adeo sup̄ hūanas vires cōstitutas grādiori quo-
dam sp̄ū ꝓferť: vt paulopost vbi furor ille iā referbuerit ac resederit: seip̄m admireť: atq3 obstupescat. Qua
ꝓꝓ p̄ter id q̄d aures quoq3 cuiuscūq3 eruditioris vel magis ēt q̄3 sup̄iores illi demulcet: suauissimo p̄terea
nectare ac diuina ābrosia mētes n̄ras ꝓfundit. His igiť solis diuinit⁹ cōcessum ē: vt suis carminib⁹ immēor
herbaꝝ reddať iuuēca: id āt ē rudiora ingenia reꝝ terrenaꝝ & humiliū obliuiscanť: et hæc diuina ad q̄ na-
ta sunt admirenť. His lynces quoꝝ oculi ꝑspicacissimi sunt: ꝓꝑeaq3 acrioris iudicii hoīes indicāt oīno stu-
pescūt. His deniq3 suū reḡerūt flumia cursum. Nihil em̄ inter mortales tā vehementer cōmotū incitatūq3
est: q̄d dīnoꝝ poetaꝝ versib⁹ delinitū nō sedeť atq3 demulceať. Nam q̄d aliud exprimere voluit antiq̄tas
cū Amphionis cythara excitata saxa in thebanoꝝ mœnia structurā coīsse fabulata ē: nisi durissima quoq3
pectora molliri: et in q̄cunq3 velis s̄niam traduci dīno hmōi artificio posse. Eadē ratōne auritas querc⁹ du
cit Orphæus: āneśq3 sistit. i. stupidos allicit: & summo furore cōcitos demulcet. Huiuscemōi igiť vi q̄ affe
ctu sunt eos q̄ et sup̄ hoīes ascēderint: et deos tn̄ attingere nō valuerit poetas græci appellarūt. Deus em̄
ex nihilo q̄ vult ꝓducit: q̄d q̄dem creare dicim⁹. Non vero contra nihil nisi ex sibi ꝓposita materia efficere
valet. At poeta q̄3uis non oīno sine materia poema texat: Delegit. n. sibi errores atq3 bella æneæ q̄ caneret
Virg. et tn̄ preter illud argumentū quo opus totū suo ordine decurrit ꝓfundissimos quosdā sensus ex ni
hilo pene latēter dissimulāterq3 ī eo argumēto includit: quo q̄ eos attigūt: tādē intelligāt q̄ via vir ad lau-
dem nat⁹ paulati stulticiā variosq3 errores exuēs ad summū bonū valeat ꝑuenire. Quaꝓꝓ ex eo verbo q̄d
ap̄d illos ē ποιεῖν ποιεῖ τὴν græci deduxerunt ποιέω ēt mō ex aliquo q̄cq̄3 facere significat. Modo
ex nihilo creare vt ἐν τῇ ἀρχῇ ἐποίησε ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γαίαν. Nā cœlū et terrā ex
nulla materia ꝓduxit de⁹. Vides igiť vn̄ poetæ nomē græci deduxerit. Sed neq3 latini poetaꝝ diuinitatē
ignorasse videnť cū ab ea q̄ in hoībus omniū maxima est mentis vi uates appellauerint. Hi igiť diuini ua
tes sunt. Hi sacri musaꝝ sacerdotes. Hi iure optimo sancti ab Ennio appellanť. Oriri em̄ poeticum furorē
a musis iam pridem docuit Plato. Nam hic ostēdit qui sine musarum sancto furore ad fores poeticas ac-
cessit ratus fortasse humano aliquo artificio in poetam egregium se euadere posse: ipsum sese decipere: ac
tota via ab errantē inanē oīo cū sua poesi reddi. Verum cælesti illo spiritu percitū eos canere versus quos
paulopost ab huiuscemodi furore desertus vix intelligat: Musas autē ipsas nihil aliud q̄3 cælestes cantus
intelligunt. Quamobrem musis. i. cælestibus numinibus ac cātibus diuini illi viri cōcitati ad eoꝝ imita-
tionem poeticos numeros meditanť: ac fingūt. Plato. n. in libro de repu. cum celerrimā illā spherarū vo-
lubilitatē describeret: singulas serenas singulis orbibus insidere dixit motū spheraꝝ: quæ assiduo cantu
deo gloriā exhibēt significas: cū σειρῆνα deo canere sit. Idē sentiunt theologi: q̄ a Trimegisto fluxerunt.
Nam idcirco nouē ponūt: vt cū singulæ ex singulis ꝑueniāt orbib⁹: noua oīm simul cōcētū exprimat. Po
esis igitur a diuino furore: furor a musis: musæ deniq3 a Ioue sunt Iouem aūt mundi animam qua cuncta

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-85/0167
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG